

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра бібліотекознавства та інформології

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
КНИГОЗНАВСТВО

Освітній рівень:

перший (бакалаврський)

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Інститут журналістики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 06-17/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 18 р.

2017-2018 рік

Робоча програма з «Книгознавства» для студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», з галузі знань 02 «Культура і мистецтво». – 2018. – 33 с.

Розробник: Макарова Марія Володимирівна, кандидат культурології, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні бібліотекознавства та інформології
Протокол №6 від 24 січня 2018 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології

О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики
з навчальної роботи

О.А. Росінська

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	10
<i>Змістовий модуль II</i>	11
<i>Змістовий модуль III</i>	13
<i>Змістовий модуль IV</i>	15
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Книгознавство».....	17
V. Плани семінарських занять.....	18
VI. Практичні заняття.....	20
VII. Робота в центрах практичної підготовки.....	22
VIII. Завдання для самостійної роботи.....	24
IX. Система поточного та підсумкового контролю	26
X. Методи навчання.....	29
XI. Методичне забезпечення курсу.....	30
XII. Рекомендована література	
<i>Базова</i>	30
<i>Додаткова</i>	31
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	32

Пояснювальна записка

Дисципліна « Книгознавство» входить до циклу загально-професійних дисциплін, призначена для студентів, що навчаються за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Мета дисципліни – всебічне дослідження книги як соціального феномена, як невід’ємної складової національної культури дозволяє простежити особливості національно-культурного становлення України, розвитку сучасного українського суспільства з урахуванням ідеологічних, соціально-політичних, культурних і технологічних змін, що відбуваються в країні. Практико-орієнтована підготовка майбутніх фахівців закладена в основу дисципліни «Книгознавство». Практичні заняття проходять на базі університетської бібліотеки.

Завдання дисципліни:

- дослідити основні етапи розвитку письма, еволюцію матеріалів і форм книги;
- проаналізувати законодавчі та нормативно-правові акти з різних галузей суспільного життя;
- здійснити аналіз творів друку (за соціальним призначенням, за віковою ознакою, за цільовим і читацьким призначенням, за мовною ознакою);
- вивчити методики комплектування та використання книготоргівельного репертуару книгорозповсюджуючих фірм, інформаційних та видавничих центрів.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»:

- володіти базовими знаннями з історії книги, книгознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії книги, основних етапів розвитку письма, еволюції матеріалів і форм книги,

джерельної бази книгознавства, місце книги, книгознавства в системі сучасних комунікацій та засобів масової інформації з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності;

– аналізувати законодавчі та нормативно-правові акти з різних галузей суспільного життя: освіта, культура, наука, політика і т. д.; діяльності і розвитку сучасних книгознавчих установ; процесів розвитку фахової комунікації, як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства;

– знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань;

– використовувати відповідну термінологію з книгознавчих дисциплін в усній та письмовій формах рідною чи іноземними мовами;

– здійснювати аналіз творів друку (за соціальним призначенням, за віковою ознакою, за цільовим і читацьким призначенням, за мовною ознакою);

– визначати основні кількісні параметри книги (формати, обсяги, наклад, ємкість друкованого аркушу і його коефіцієнт);

– користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання;

– володіти знаннями методики комплектування та використання книготоргівельного репертуару книгорозповсюджуючих фірм, інформаційних та видавничих центрів, а також знання інформаційно-бібліографічних видань, у відділах комплектування національних, публічних, дитячих, шкільних, наукових та спеціальних бібліотек.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як: «Документознавство», «Історія бібліотечної справи», «Історія літератури», «Історія української культури», «Архівознавство».

Навчальною програмою передбачається проведення семінарських занять, практичних. Семінарські заняття покликані поглибити історичні, теоретичні, знання з дисципліни. Практичні заняття – можливість реалізувати на практиці набуті компетентності майбутнього фахівця. Практична підготовка один з основних пріоритетів підготовки майбутнього бакалавра.

До всіх модулів розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 4 кредити – 120 годин вивчається впродовж 2 семестру. У тому числі: 16 год. – лекційних, 16 год. – семінарських занять, 24 год. – практичні заняття, 8 год. – модульні контрольні роботи, 56 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на два семестри та завершується *заліком*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: історія письма, рукописної книги та стародруків; друкарство у другій половині XVI-XVIII ст.; книжкова справа XIXст. – поч. XXI ст.; історія і теорія книгознавства; бібліотипологія; книжкова справа як система.

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4</p> <p>Змістових модулів – 4</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 120</p> <p>Тижневих годин – 4</p>	<p>Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»</p> <p>Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 2-й</p> <p>Аудиторні заняття: 56 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 16 годин семінарські заняття: 16 годин практичні заняття: 24 години</p> <p>Модульні контрольні роботи: 8 годин</p> <p>Самостійна робота: 56 годин</p> <p>Вид контролю: залік</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.								
Історія письма, рукописної книги та стародруків								
1.1	Вступ. Основні етапи розвитку письма.	2					2	
1.2	Еволюція матеріалів і форм книги. Книга періоду античності.	3	1	1			2	
1.3	Письмо як засіб вираження, закріплення думки і мови, їх взаємозв'язок	5	2			2	3	
1.4	Писемність у слов'ян. Українська книга княжої доби.	4	1	1			3	
1.5	Рукописна книга середньовіччя	4	2			2	2	
1.6	Початок друкарства кирилицею. Швайпольт Фіоль.	3	1	1			2	
1.7	Йоган Гутенберг.	4	2			2	2	
1.8	Характеристика палеотипів. Найвидатніші друкарі XVI ст.	3	1	1			2	
	Модульна контрольна робота	2						2
Разом за змістовим модулем 1		30	10	4	-	6	18	2
Змістовий модуль II.								
Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.								
2.1.	Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.	5	3	1		2	2	
2.2	Діяльність Києво-Печерської друкарні. Типологія лаврських видань.	3	1	1			2	
2.3	Видавничі осередки на західноукраїнських землях кінця XVI -XVIII ст.	4	2			2	2	
2.4.	Розвиток друкарства на східноукраїнських землях XVII- XVIII ст.	3	1	1			2	
2.5	Мистецтво західноєвропейської книги XVIII ст. Книжкова справа у XVIII ст.	5	3	1		2	2	
2.6	Видатні європейські видавці XIX ст.	3	1	1			2	
2.7	Книжкова справа XX поч. XXI ст.	5	1	1			4	
	Модульна контрольна робота	2						2
Разом за змістовим модулем 2		30	12	6	-	6	16	2
Змістовий модуль III.								
Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства								
3.1	Книгознавство як наука.	2					2	

3.2	Історія світової книгознавчої думки.	3	1	1			2	
3.3	Основні етапи розвитку книгознавства в Україні.	5	3	1		2	2	
3.4	Науково-дослідна робота в галузі книгознавства. Методи книгознавчого дослідження.	2	1	1			1	
3.5	Проблематики наукових досліджень вчених у галузі книгознавства.	3	2			2	1	
3.6	Бібліотипологія як складова науки про книгу. Типологія творів друку.	5	4		4		1	
3.7	Соціологія книги і читання.	3	1	1			2	
3.8	Сучасні соціологічні дослідження книги і читання.	5	4		4		1	
	Модульна контрольна робота	2						2
Разом за змістовим модулем 3		30	16	4	8	4	12	2
Змістовий модуль IV. Книжкова справа як система								
4.1	Книжкова справа. Структура, принципи функціонування.	3	1	1			2	
4.2	Системний характер книжкової справи.	2					2	
4.3	Видавничча справа. Поліграфія.	2	1	1			1	
4.4	Репертуарна політика і профіль видавництва.	4	4		4			
4.5	Конструкція книги та її структура. Характеристика основних елементів книги та їх функціонального призначення.	6	4		4		2	
4.6	Кваліологія в системі книговидання. Аналіз художнього оформлення друкованого видання.	5	4		4		1	
4.7	Бібліополістика як галузь книгознавства.	1					1	
4.8	Книга як товар. Система «книжковий магазин-читач-суспільство».	5	4		4		1	
	Модульна контрольна робота	2						2
Разом за змістовим модулем 4		30	18	2	16	-	10	2
Разом за навчальним планом		120	56	16	24	16	56	8

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Історія письма, рукописної книги та стародруків

Лекція-презентація 1.1. Вступ. Основні етапи розвитку письма (0,5 год.)

Історія книги як наука. Предмет і завдання курсу, його місце і зв'язки з загальнонауковими, історичними та книгознавчими дисциплінами. Передумови виникнення письма. Недоліки первинних типів письма.

Поняття та характеристика піктографії та ідеографії.

Найдавніші зразки писемності часів Трипільської культури. Походження і розвиток алфавіту. Фінікійський алфавіт. Розповсюдження фонетичних алфавітів в Європі та Азії. Найдавніші зразки писемності у слов'ян.

Лекція-презентація 1.2. Еволюція матеріалів і форм книги. Книга періоду античності (0,5 год.)

Матеріали для письма та форми книги в давнину. Характеристика папірусу. Винахід паперу на Далекому Сході.

Книга в античному суспільстві.

Запозичення фонетичного алфавіту греками.

Пергамент, його розповсюдження. Поява книги-кодексу. Зовнішній вигляд античної книги. Давні бібліотеки. Книжкова справа в Римській імперії.

Лекція-презентація 1.3. Книга в епоху середньовіччя (0,5 год.)

Західноєвропейська рукописна книга. Вплив християнської церкви на розвиток книги. Оформлення книг. Візантійська рукописна книга. Мистецтво оформлення.

Писемність і книга у південних і західних слов'ян. Мистецтво оформлення книг. Писемність і книга на Близькому Сході та Середній Азії.

Семінар 1. Письмо як засіб вираження, закріплення думки і мови, їх взаємозв'язок (2 год.)

Лекція-презентація 1.4. Писемність у слов'ян. Українська книга княжої доби. (0,5 год.)

Документальні свідчення існування найдавнішої писемності на території східних слов'ян. Розповсюдження кирилиці. Роль християнства у розвиток книги в Київській Русі. Типи почерків: устав, півустав, скоропис. Характеристика рукописних книг XI ст. Основні центри переписування книг.

Манускрипти. Мистецтво оформлення манускриптів.

Лекція-презентація 1.5. Книгодрукування в Європі. Йоганн Гутенберг. Характеристика інкунабул (0,5 год.)

Передумови винаходу друкарства. Основні складові традиційного книгодрукування. Ксилографія, її особливості в країнах Далекого Сходу та Європи. Друкування з набірної форми в Китаї. Матеріально-технічні передумови: виробництво паперу, механізація праці. Суть винаходу Й.Гутенберга. Значення винаходу друкарства, його розповсюдження в Європі. Характеристика інкунабул.

Семинар 2. Рукописна книга середньовіччя (2 год.)

Лекція-презентація 1.6. Початок друкарства кирилицею. Швайпольт Фіоль (0,5 год)

Друкарська діяльність Швайпольта Фіоля в Кракові, характеристика його видань. Друкар Ієромонах Макарій з Чорногорії. Книгодруки Франциско Скорина, його діяльність у Вільно та Празі. Гіпотези щодо початків друкарства в Україні. Уявний портрет першодрукаря Степана Драпана в рамках проекту «Українці в світі».

Семинар 3. Йоганн Гутенберг (2 год.)

Лекція-презентація 1.7 Українські першодруки Івана Федорова (0,5 год.)

Діяльність Федорова в Москві. Львівські видання Івана Федорова. Книговидавнича діяльність І. Федорова в Острозі. Острозька Біблія- перше повне друковане видання всіх книг Святого Письма слов'янською мовою. Значення діяльності Івана Федорова, його послідовники.

Лекція-презентація 1.8. Найвидатніші друкарі XVI-XVII ст. (0,5 год.)

Визначення палеотипів, їх характеристика. Роль реформації у розвитку друкованої книги XVI ст. Альд Мануцій, його введення у видавничій справі. Друкарська марка Альдів. Характеристика альдин.

Династія Етьєнів у Франції. Стиль оформлення книг, характерний для епохи Відродження. Історія друкарень та книжкових лавок Кристофа Платена.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Історія книговидання XVI– XIX ст.

Лекція-презентація 2.1. Загальна характеристика книжкової справи XVI-XVII ст. Видавнича фірма Ельзевірів (1 год.)

Книговидання та книжкова торгівля, загальні тенденції. Енциклопедії, поява періодичних видань. Нововведення у виробництві та оформленні книг, зміни в техніці ілюстрування. Бібліотеки. Цензура. Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії.

Книжкова справ в князівстві Литовському у XVII ст.
 Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Внесок фірми у книгорозповсюдження.

Семінар 4. Історія книговидання середини XVI– XVIII ст. (2 год.)

Лекція-презентація 2.2. Діяльність Києво-Печерської друкарні. Типологія лаврських видань (1 год.)

Початкова діяльність лаврської друкарні. Технічне забезпечення друкарні. Інокентій Гізель і новий період діяльності лаврської друкарні. Тематика лаврських видань. Лаврське видавництво в період московської цензури. Місце Києво-Печерської лаври в книгообміні на українських землях в XVII-XVIII ст.

Лекція-презентація 2.3. Видавничі осередки на західноукраїнських землях кінця XVI -XVII ст. (0,5 год.)

Діяльність Острозької друкарні. Культурно-освітня діяльність Дерманського монастиря. Друкарня Львівського братства. Унівська друкарня. Почаївська друкарня, найвидатніші видання. Мистецтво почаївських стародруків. Використання української літературної мови в почаївських стародруках.

Семінар 5. Найвидатніші друкарі XVI – XVII ст. (2 год.)

Лекція-презентація 2.4. Розвиток друкарства на східноукраїнських землях XVII- XVIII ст. Тематика та оформлення вітчизняних стародруків, їх розповсюдження (0,5 год.)

Новгород-Сіверська та Чернігівська друкарні. Діяльність Лазаря Барановича. Багатомовність видань Чернігівської друкарні., їх оздоблення. Тематика українських стародруків. Панегірики як популярний жанр видавничої продукції. Бібліотеки та бібліофіли.

Лекція-презентація 2.5. Мистецтво західноєвропейської книги XVIII ст. (1 год.)

Діяльність французьких просвітителів. «Енциклопедія наук, мистецтв і ремесел» Д. Дідро Ж.Д'Аламбера. Стиль рококо. Мистецтво гравюри на міді. Види друкарських оправ. Видавнича обкладинка та оправа.

Бомарше як видавець. Досягнення італійських друкарів. П'єр Симон Фурньє та витоки друкарської системи мір. Династія видавців Дідо, їх здобутки.

Реформа азбуки та запровадження громадянського друку. Тематика та типи видань Петровської епохи. Початок російської періодики. Видавнича діяльність Московського університету та Російської Академії наук. Книговидавнича діяльність М. І. Новікова.

Семінар 6. Книжкова справа у XVIII ст. (2 год.)

Лекція-презентація 2.6. Видатні європейські видавці ХІХ ст. (1 год.)

Характерні ознаки і тенденції розвитку книжкової справи в світі в ХІХ ст.

Державна політика зарубіжних країн в галузі книговидання. Високий рівень поліграфії. Характерні ознаки роботи західних видавництв. Маркетинг у книжковій справі. Експорт книжкової продукції. Інформація в світі книг. Бібліотечний ринок США. Поняття про авторське право і суміжні права. Структура книжкового випуску. Найкрупніші видавництва світу.

Книговидавнича справа Харківського та Київського університетів. Перші українські журнали. Видавнича діяльність Пантелеймона Куліша. Журнал «Основа». Підручники. Книжкова продукція Галичини. Пожвавлення книжкової справи у Східній Україні. Роль Київської Громади. Цензурні утиски української книги. Книговидавнича діяльність М.Драгоманова за кордоном. Перші українські видавництва. Борис Грінченко та його видання. Книговидавниче товариство «Вік».

Видавнича діяльність І.Франка та В.Гнатюка, Наукового товариства ім. Т.Г.Шеченка.

Лекція-презентація 2.7. Книжкова справа ХХ поч. ХХІ ст. (1 год.)

Загальна характеристика книжкової справи в світі на початку ХХ ст. Найкрупніші видавництва світу. Книжкова справа Росії. Українське книговидання. Перша світова війна і занепад видавничої справи. Книжкова справа у перші роки радянської влади. Державне видавництво України. НЕП і розвиток приватних видавництв і книжкових магазинів.

Український книжковий рух доби «визвольних змагань».

Перебудова книжкової справи на пострадянському суспільстві. Основні проблеми галузі. Майбутнє книги.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ**Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства.****Лекція-презентація 3.1. Книгознавство як наука (0,5 год.)**

Об'єкт, предмет і соціальні функції книгознавства. Теоретичні проблеми книгознавства як науки. Структура книгознавства. Загальне і спеціальне книгознавство. Термінологічна система книгознавства, книгознавчі стандарти. Сучасні наукові погляди на структуру книгознавства. Структура книгознавства, запропонована М.А.Низовим (Харків).

Взаємодія книгознавства з іншими дисциплінами соціально-комунікативного комплексу. Книгознавство і бібліотечно-бібліографічні дисципліни.

Книгознавство і комплекс гуманітарних наук. Значення спеціальних книгознавчих досліджень в літературознавстві, наукознавстві, історії науки, історії культури. Наукові зв'язки з психологією, педагогікою і соціологією.

Лекція-презентація 3.2. Основні етапи розвитку книгознавства в Україні (1 год.)

Українське книгознавство XVI-XIX ст. П. Янковський і перший навчальний курс з бібліології. Діяльність Київської археографічної комісії та історико-книгознавча спадщина М.Максимовича. Книгознавчі проблеми у наукових дослідженнях І.Франка. Книгознавчі здобутки у Науковому товаристві ім.Т.Шевченка.

Особливості розвитку українського книгознавства у 20-30-ті рр. XX ст. Український науковий інститут книгознавства і його значення для вітчизняного книгознавства. Д.Балика, В.Іванушкін, І.Крип'якевич, С.Маслов, Ю.Меженко, Я.Стешенко та їх внесок у розвиток вітчизняного книгознавства.

Книгознавчі дослідження Л.Биковського та українських дослідників в еміграції. Українське товариство прихильників книги у Празі. С. Сірополко і часопис «Книголюб».

Теоретичні та історико-книгознавчі розвідки 60-80-х рр. XX ст. Визначення книгознавства в Українській радянській енциклопедії, запропоноване Ф.Максименком.

Сучасний стан дослідження книги і книжкової справи в Україні.

Семінар 7. Основні етапи розвитку книгознавства в Україні (2 год.)

Лекція-презентація 3.3. Науково-дослідна робота в галузі книгознавства. Методи книгознавчого дослідження (0,5 год.)

Організація науково-дослідної роботи в галузі книгознавства в Україні.

Реконструкція наукового доробку видатних українських книгознавців XIX –XX ст. Провідні книгознавчі наукові центри – Національна бібліотека України ім. В.Вернадського, Львівська національна наукова бібліотека ім. В.Стефаника. Сучасна структура організації науково-дослідної роботи у галузі книгознавства. Науково-дослідні центри: Інститут української книги (НБУВ), Книжкова палата України, спеціалізовані кафедри вищих навчальних закладів, музеї книги. Підготовка фахівців з книгознавства у вищих навчальних закладах.

Семінар 8. Проблематики наукових досліджень вчених у галузі книгознавства (2 год.)

Лекція-презентація 3.4. Бібліотипологія як складова науки про книгу. Типологія творів друку (1 год.)

Типологія книги як галузь книгознавства. Методологічні засади типізації та класифікації творів друку. Принципи та критерії типології творів друку. Теорії книгознавців щодо типології творів друку. Державні стандарти видавничої продукції. Значення бібліотипології для потреб практичної діяльності (видавничої справи, статистики творів друку, збереження і використання продукції).

Основні поняття: типологія (науковий метод), типологія книги (розділ книгознавства), типоутворювальна ознака, типологічний ряд, твір друку, видання, вид видання, тип літератури, вид літератури.

Практичне заняття 1. Бібліотипологія як складова науки про книгу. Типологія творів друку. (4 год.)

Лекція-презентація 3.5. Соціологія книги і читання (1 год.)

Вивчення читацьких потреб для книговидавання. Історичні та соціологічні напрями у вивченні читачів та читання. Типологія читачів. Читання як складний процес мовного спілкування через посередництво друкованих або рукописних текстів. Характеристика різних типів читання. Методи роботи з книгою. Особливості читання електронних документів.

Соціологічні дослідження в галузі книги і читання, їх наукове і пізнавальне значення. Соціально-психологічні фактори, що впливають на активність і пасивність використання книги. Роль матеріальних і художніх компонентів книги в її читацькому сприйнятті. Соціодинаміка читацьких інтересів у II пол. XX ст. Поняття про культуру читання.

Практичне заняття 2. Сучасні соціологічні дослідження книги і читання (4 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Книжкова справа як система

Лекція-презентація 4.1. Книжкова справа. Структура, принципи функціонування (0,5 год.)

Книжкова справа як система. Її суспільний характер. Структура книжкової справи, її основні галузі. Законодавче регулювання і управління книжковою справою. Державна програма розвитку українського книговидавання. Досвід організації книжкової справи в зарубіжних країнах. Проблеми стандартизації у книжковій справі. Маркетингова політика і книжковий бізнес. Міжнародне співробітництво у книговидавничій справі.

Лекція-презентація 4.2. Системний характер книжкової справи (0,5 год.)

Структура книжкової справи. Взаємозв'язок її складових. Книга і книжкова справа в умовах ринкової економіки. Правове поле в системі книговидавання як фактор ефективного функціонування галузі. Система управління книговидаванням і книгорозповсюдженням. Особливості розвитку книжкової справи в окремих країнах. Маркетингова діяльність у системі книговидавання.

Лекція-презентація 4.3. Видавнича справа. Поліграфія (0,5 год.)

Поліграфія (основні групи і зміст виробничих процесів). Основи поліграфічного виробництва. Теоретичні та практичні проблеми галузі. Додрукарські процеси, їх виконання у видавництві. Поняття про оригінал-макет. Друкарські процеси. Види і способи друку. Технологія поліграфічного виробництва. Постдрукарські процеси.

Українські державні стандарти щодо уніфікації термінології

видавничої продукції. Діяльність Книжкової палати України з розробки та удосконалення державних стандартів, приведення їх у відповідність з міжнародними стандартами. Статистика творів друку в Україні. Динаміка і тенденції розвитку.

Кваліологія та кваліметрія книги. Значення для стандартизації та управління якістю поліграфічного виробництва.

Практичне заняття 3. Репертуарна політика і профіль видавництва (4 год.)

Практичне заняття 4. Конструкція книги та її структура. Характеристика основних елементів книги та їх функціонального призначення (4 год.)

Практичне заняття 5. Кваліологія в системі книговидання. Аналіз художнього оформлення друкованого видання (4 год.)

Лекція 4.4. Бібліополістика як галузь книгознавства (0,5 год.)

Зміст поняття «бібліополістика». Структура книготорговельного знання і його місце в системі книгознавства

Загальна бібліополістика та головні напрями дослідження: визначення сутності книжкової торгівлі як форми книгорозподілу в книжковій справі і способу існування книготоргового асортименту. Теорія книгопоширення. Історія розвитку книжкової торгівлі в Україні.

Сучасний стан книжкової торгівлі: кількість та види підприємств, основні напрями діяльності. Принципи організації і функції книжкової торгівлі. Індивідуальні та колективні форми споживання книжкової продукції. Неторгові форми книгопоширення.

Поняття про книжковий ринок як частину загального товарного ринку. Сучасна організаційна структура. Особливості функціонування книжкового ринку України.

Практичне заняття 6. Книга як товар. Система «книжковий магазин-читач-суспільство» (4 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни « Книгознавство»

Разом: 120 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., практичні заняття- 24 год., самостійна робота – 56 год., мк – 8 год., залік.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV				Змістовий модуль V				Змістовий модуль VI			
Назва модуля	Історія письма, рукописної книги та стародруків				Історія книговидання середини XVI – поч. XXI ст.				Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства				Книжкова справа як система.			
Кількість балів за модуль	87 б.				89 б.				125 б.				135 б.			
Лекції	відвідування – 4 б.				відвідування – 6 б.				відвідування – 4 б.				відвідування – 2 б.			
Теми лекцій	<p>Основні етапи розвитку письма. Еволюція матеріалів і форм книги 1б.</p> <p>Писемність у слов'ян Книгодрукування в Європі 1б</p> <p>Початок друкарства кирилицею. 1б.</p> <p>Українські першодруки Івана Федорова 1б.</p> <p>Івана Федорова 1б.</p> <p>Загальна характеристика Книжкової справи XVI ст. 1б</p> <p>Діяльність Києво-Печерської друкарні 1б.</p> <p>Розвиток друкарства на східноукраїнських землях 1б.</p> <p>Книжкова справа у XVIII ст. 1б.</p> <p>Видавні європейські видавці XIX 1б.</p> <p>Книжкова справа XX ст. 1б.</p>				<p>Книгознавство як наука</p> <p>Історія книгознавчої думки 1б.</p>				<p>Основні етапи розвитку книгознавства в Україні 1б.</p> <p>Науково-дослідна робота в галузі книгознавства 1б.</p> <p>Соціологія книги і читання 1б.</p>				<p>Книжкова справа. Структура, принципи 1 б.</p> <p>Видавнича справа. Поліграфія 1 б.</p>			
Теми семінарських та практичних занять	<p>Книга в епоху середньовіччя 1+10 б.</p> <p>Йоганн Гутенберг 10+1 б.</p> <p>Найвидатніші друкарі XVI ст. 1+10 б.</p> <p>Видавнича фірма Ельзевірів 1+10б.</p> <p>Видавничі осередки на західноукраїнських землях 1+10 б.</p> <p>Мистецтво західноєвропейської книги XVIII ст. 1б.+10 б.</p> <p>Основні етапи розвитку книгознавства . 1б.1+10 б.</p> <p>Наукові дослід. в галузі книгознавства. 1+10 б.</p> <p>Типологія творів друку 22 б.</p> <p>Сучасні соціологічні</p> <p>Репертуарна політика і профіль видавництва 22 б.</p> <p>Конструкція книги та її структура 22 б.</p> <p>Кв аліологія в системі книговидання 22б.</p> <p>Книга як товар. 22 б.</p>				<p>Основні етапи розвитку книгознавства . 1б.1+10 б.</p> <p>Наукові дослід. в галузі книгознавства. 1+10 б.</p> <p>Типологія творів друку 22 б.</p> <p>Сучасні соціологічні</p> <p>Репертуарна політика і профіль видавництва 22 б.</p> <p>Конструкція книги та її структура 22 б.</p> <p>Кв аліологія в системі книговидання 22б.</p> <p>Книга як товар. 22 б.</p>				<p>Основні етапи розвитку книгознавства . 1б.1+10 б.</p> <p>Наукові дослід. в галузі книгознавства. 1+10 б.</p> <p>Типологія творів друку 22 б.</p> <p>Сучасні соціологічні</p> <p>Репертуарна політика і профіль видавництва 22 б.</p> <p>Конструкція книги та її структура 22 б.</p> <p>Кв аліологія в системі книговидання 22б.</p> <p>Книга як товар. 22 б.</p>				<p>Основні етапи розвитку книгознавства . 1б.1+10 б.</p> <p>Наукові дослід. в галузі книгознавства. 1+10 б.</p> <p>Типологія творів друку 22 б.</p> <p>Сучасні соціологічні</p> <p>Репертуарна політика і профіль видавництва 22 б.</p> <p>Конструкція книги та її структура 22 б.</p> <p>Кв аліологія в системі книговидання 22б.</p> <p>Книга як товар. 22 б.</p>			
Самостійна робота	Табл.6.1 (25 балів)				Табл.6.1 (25 балів)				Табл.6.1 (30 балів)				Табл.6.1 (20 балів)			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25б.				Модульна контрольна робота 2 25 б.				Модульна контрольна робота 3 25 б.				Модульна контрольна робота 4 25 б.			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Історія письма, рукописної книги та стародруків

Семінар 1. Письмо як засіб вираження, закріплення думки і мови, їх взаємозв'язок (2 год.)

1. Скласти схему основних етапів розвитку письма.
2. Походження та розвиток алфавітів.
3. Основні матеріали, які використовувались для письма і форми книги в давнину.

4. Антична книга.

Основна література: 3, 4, 6, 8, 13, 14, 16, 18.

Додаткова література: 33, 34, 48, 49.

Семінар 2. Рукописна книга середньовіччя (2 год.)

1. Західноєвропейська рукописна книга.
2. Книга у Візантії.
3. Історія писемності на території України.
4. Найвідоміші українські рукописні кодекси.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 15, 16.

Додаткова література: 23, 26, 36.

Семінар 3. Йоган Гутенберг (2 год.)

1. Передумови виникнення друкарства в Європі.
2. Винахід Й. Гутенберга.
3. Значення винаходу друкарства для європейських країн.
4. Визначні друкарі XV ст.

Основна література: 3, 6, 8, 9, 12, 14, 15, 16, 19, 20.

Додаткова література: 24, 31, 37, 45, 49.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Історія книговидання XVI– XIX ст.

Семінар 4. Початок друкарства кирилицею (2 год.)

1. Перша кирилична друкарня.
2. Передумови введення книгодрукування в Московській Русі.
3. Книговидавнича діяльність І. Федорова.
4. Послідовники І. Федорова, їх видання.

Основна література: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9

Додаткова література: 12-22.

Семінар 5. Найвидатніші друкарі XVI – XVII ст. (2 год.)

1. Альд Мануцій.
2. Йоган Фробен.

3. Роберт Етьєн.
 4. Кристоф Плантен.
- Основна література: 3,4, 6, 8, 9, 10.*
Додаткова література: 12-22.

Семінар 6. Книжкова справа у XVIII ст. (2 год.)

1. Найвидатніші друкарі XVIII ст.
 2. Характеристика зразків художнього оформлення Франції.
 3. Реформа азбуки та запровадження громадянського друку в Росії.
 4. Українське книговидання XVIII ст.
- Основна література: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9.*
Додаткова література: 12-22.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства.

Семінар 7. Основні етапи розвитку книгознавства в Україні (2 год.)

1. Витоки українського протокнигознавства.
 2. Діяльність Українського наукового інституту книгознавства.
 3. Книга, читач, соціологія читання і читача у творчій спадщині Дмитра Балики.
 4. Українська книгознавча думка в еміграції.
- Основна література: 2, 3,4,5,6,7,8,13,15,16.*
Додаткова література: 23,26, 36.

Семінар 8. Проблематики наукових досліджень вчених у галузі книгознавства (2 год.)

1. Наукові публікації українських дослідників у загальному документальному і електронному масивах.
 2. Визначення найбільш досліджених проблем.
 3. Роль книгознавства в розвитку науки і культури.
- Основна література : 3,6,8,9,12,14,15,16,19,20.*
Додаткова література: 24,31,37,45,49.

VI. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства.

Практичне заняття 1. Бібліотипологія як складова науки про книгу. Типологія творів друку (4 год.)

Мета заняття: навчити студентів аналізувати первинні і вторинні джерела, електронні носії інформації.

Аналіз друкованих видань, їх типізація і класифікація за цільовим і читацьким призначенням, жанрами, видами, структурою, періодичністю, матеріальною конструкцією, знаковою природою інформації, мірою аналітико-синтетичної переробки інформації.

Кожному студенту видається комплект із 10 різних видань для аналізу.

Найважливіші критерії типізації книжкових видань(навести приклади типологічних рядів).

Систематизувати статті з наукових збірників і періодичних видань за їх темами і жанрами.

Практичне заняття 2. Сучасні соціологічні дослідження книги і читання (4 год.)

Мета заняття: використовуючи методичний інструментарій проведення дослідження: (анкетування, контент аналіз, спостереження, порівняння, абстрагування, методи відбору, фіксації, перевірки соціальних фактів та систематизації, аналізу вихідних даних, загальні та спеціальні (моделювання, індукції і дедукції, аналіз і синтез, типологізація, статистично-математичні та ін.); навчити студентів проводити соціологічні дослідження книги і читання.

Студенти згідно програми соціологічного дослідження визначають читацькі вподобання науково-педагогічного складу Інституту журналістики. Для аналізу використовують читацькі формуляри викладачів, визначають динаміку читання, тематику, кількість відвідування, використання технічних засобів в бібліотеці. Готують аналіз-презентацію для викладачів Інституту журналістики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Книжкова справа як система

Практичне заняття 3. Репертуарна політика і профіль видавництва (4 год.)

Мета заняття: навчити студентів критеріїв класифікації видавництв, замовлення книжкової продукції згідно потреб науково-педагогічного колективу Інституту журналістики.

Завдання: аналіз планів випуску друкованої продукції різних

видавництв України, особливо тих, які мають договори про співпрацю з університетською бібліотекою. Визначення загальних та відмінних рис репертуарної політики, сегмент цінової політики на придбання певних видань. Узагальнення висновків, обґрунтування класифікації видавництв (за галузями знань; за типами, видами видань; за читацьким призначенням; за формою власності).

Практичне заняття 4. Конструкція книги та її структура. Характеристика основних елементів книги та їх функціонального призначення (4 год.)

Мета заняття: допомогти студентам оволодіти методикою книгознавчого аналізу, закріпити знання про книгу як продукт матеріальної культури.

Завдання:

1. Ознайомлення із змістом, характером і методикою проведення заняття, розподілу індивідуальних занять.
2. Аналіз зовнішніх елементів книги (формати, різновиди палітурок, обкладинок, футляр, каптал, форзац).
3. Аналіз внутрішніх елементів книги (різновиди текстів, титульні елементи, книжкові смуги, художні і технічні засоби оформлення книги, шрифти, ілюстрації, способи рубрикації тексту).
4. Характеристика довідкового апарату книги (вихідні відомості, передмова, післямова, анотації, примітки, коментарі, покажчики, бібліографічні списки, додатки, посилання).

Кожний студент одержує робочу схему книгознавчого аналізу, комплект видань, які йому потрібно проаналізувати (в тому числі 2-3 видання письмово) та індивідуальне завдання-питання, яке передбачає поглиблений аналіз (групову характеристику) певних елементів, складових частин та особливостей книжкових видань.

Практичне заняття 5. Кваліологія в системі книговидання. Аналіз художнього оформлення друкованого видання (4 год.)

Мета заняття: вивчення рис єдності зображувально-конструктивних рішень книги і органічного сполучення її змісту.

Завдання: характеристика художніх прийомів мистецтва книги. Видавничий, художній, виробничий аналіз мистецького оформлення книги.

Аналіз єдності видавничої ідеї, ілюстрацій, зовнішнього оформлення книги.

Визначення понять «художній образ», «стиль книги», «художній ансамбль книги». «кондиційність». «релевантність», «дизайн».

Для виконання практичного заняття кожен студент отримує комплект видань, які йому потрібно проаналізувати (10 видань).

Практичне заняття 6. Книга як товар. Система «книжковий магазин-читач-суспільство» (4 год.)

Мета заняття: провести соціологічні дослідження попиту та пропозиції книжкової продукції в книжкових магазинах «Буква».

Завдання: Характеристики попиту книжкової продукції. Специфіка незадоволеного попиту на книги. Особливості попиту на нові види книжкової продукції. Потенційний попит. Відкладений попит. Імпульсивний попит. Фактори що впливають на купівлю книг. Попит на книги як інтегральна характеристика внутрішньогрупових цінностей.

Ціна як маркетинговий інструмент.

Для виконання практичного завдання використовують методичний інструментарій проведення дослідження: (анкетування, контент аналіз, спостереження).

VII. РОБОТА В ЦЕНТРАХ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», метою якої є підготовка кадрів для інформаційної, бібліотечної та архівної справи, оволодіння методами та технологіями формування та організації використання різних типів інформаційних ресурсів, в Університеті Грінченка існує можливість проведення практичних занять на базі навчальних центрів та центрів практичної підготовки. До них відносяться: Бібліотека та Архів Університету, Інформаційно-аналітичний центр, установи-партнери.

Результатом навчання є набуття сукупності компетентностей (загальних та спеціальних), що виражають знання, розуміння, уміння, цінності: інформаційної, управлінської, комунікативної, технологічної, проектно-творчої, дослідницько-прогностичної.

Теми практичних занять з дисципліни «Книгознавство», кількість годин, види компетентностей, які набуваються, використання центрів практичної підготовки, подано у вигляді табл. 7.1.

Назви змістових модулів та практичних занять	Кількість годин	Формування компетентностей			Використання центрів практичної підготовки		
		Загальні	Спеціальні		Бібліотека Університету	Інформаційно-аналітичний центр	Виїзні заняття
			Фахові	Предметні			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III							
Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства							
Бібліотипологія як складова науки про книгу. Типологія творів друку	4	+	+	+	+	+	
Сучасні соціологічні дослідження книги і читання	4	+	+	+	+	+	
Разом за модулем 3	8						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV							
Книжкова справа як система							
Репертуарна політика і профіль видавництва	4	+	+	+	+	+	+
Конструкція книги та її структура. Характеристика основних елементів книги та їх функціонального призначення	4	+	+	+	+	+	
Кваліологія в системі книговидавання. Аналіз художнього оформлення друкованого видання	4	+	+	+	+	+	
Книга як товар. Система «книжковий магазин-читач-суспільство»	4	+	+	+	+	+	+
Разом за модулем 4	16						
Разом за навчальним планом	24						

VIII. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Історія письма, рукописної книги та стародруків

18 год.

- 1.1. Знайти і коротко законспектувати матеріал з історії писемності часів Трипільської археологічної культури – 4 год.
- 1.2. Ознайомитися з графіті Софійського собору, описати – 2 год.
- 1.3. З'ясувати час створення найдавніших ксилографічних книг, описати – 4 год.
- 1.4. Знайти відомості, хто першим поєднав у друкуванні набірний текст і гравюру – 4 год.
- 1.5. За підручником М. Тимошика та іншими публікаціями з'ясувати основні твердження про українське друкарство до Івана Федорова – 4 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.

16 год.

- 2.1. Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Визначити, що таке ельзевірний формат – 4 год.
- 2.2. Розкрити протиріччя видавничої справи Західної Європи XVII–XVIII ст. – 4 год.
- 2.3. Записати найвизначніші видавничі проекти М. Новікова – 2 год.
- 2.4. Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії – 4 год.
- 2.5. Книжкова справ в князівстві Литовському у XVII ст. – 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства

12 год.

- 3.1. Проаналізувати українські книгознавчі періодичні видання – 2 год.
- 3.2. Скласти перелік термінологічних стандартів різних галузей книгознавства – 2 год.
- 3.3. Напрями діяльності наукових установ, їх роль у розвитку наукового знання про книгу і книжкову справу:
 - а) інститут книгознавства, інститут рукописів Національної бібліотеки України імені В.Вернадського – 2 год.
 - б) ЮНЕСКО – 2 год.
 - в) центр книги бібліотеки Конгресу США – 2 год.
 - г) центр Жоржа Помпіду в Парижі – 2 год.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

Книжкова справа як система

10 год.

- 4.1. Охарактеризувати державну політику України в галузі

книговидання – 2 год.

4.2. Підготувати реферат на тему «Історична зміна форми книги і матеріалів для її виготовлення» – 4 год.

4.3. Ознайомитись з прийомами ілюстрування книги в роботах С.Адамовича, В.Стеценка, В.Хоменка, М.Приймаченко – 2 год.

4.4. Побудувати схему параметрів книги, що дозволяють з необхідною повнотою оцінити її якість. – 2 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у табл. 8.1.

Таблиця 8.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Історія письма, рукописної книги та стародруків			
1.1. Знайти і коротко законспектувати матеріал з історії писемності часів Трипільської археологічної культури – 4 год.	Семінарське заняття, екзамен	5	I-II
1.2. Ознайомитися з графіті Софійського собору, описати – 2 год.		5	
1.3. З'ясувати час створення найдавніших ксилографічних книг, описати – 4 год.		5	
1.4. Знайти відомості, хто першим поєднав у друкуванні набірний текст і гравюру – 4 год.		5	
1.5. За підручником М. Тимошика та іншими публікаціями з'ясувати основні твердження про українське друкарство до Івана Федорова – 4 год.		5	
Змістовий модуль II. Історія книговидання середини XVI– XVIII ст.			
2.1. Видавнича фірма Ельзевірів. Друкарська марка. Визначити, що таке ельзевірний формат – 4 год.	Семінарське заняття, модульний контроль,	5	VI- VII
2.2. Розкрити протиріччя видавничої справи Західної Європи XVII–XVIII ст. – 4 год.		5	
2.3. Записати найвизначніші видавничі проекти М. Новікова – 2 год.		5	
2.4. Початок книгодрукування в Північній Америці та Японії – 4 год.		5	
2.5. Книжкова справ в князівстві Литовському у XVII ст. – 2 год.		5	
Змістовий модуль III. Теорія та історія книгознавства. Книга як предмет книгознавства			
3.1. Проаналізувати українські книгознавчі періодичні видання – 2 год.	Семінарське заняття, екзамен	5	VI-VII
3.2. Скласти перелік термінологічних стандартів різних галузей книгознавства – 2 год.		5	

3.3. Напрями діяльності наукових установ, їх роль у розвитку наукового знання про книгу і книжкову справу: а) інститут книгознавства, інститут рукописів Національної бібліотеки України імені В.Вернадського – 2 год. б) ЮНЕСКО – 2 год. в) центр книги бібліотеки Конгресу США – 2 год. г) центр Жоржа Помпіду в Парижі – 2 год.		5 5 5 5	
Змістовий модуль IV. Книжкова справа як система			
4.1. Охарактеризувати державну політику України в галузі книговидавництва – 2 год. 4.2. Підготувати реферат на тему «Історична зміна форми книги і матеріалів для її виготовлення» – 4 год. 4.3. Ознайомитись з прийомами ілюстрування книги в роботах С.Адамовича, В.Стеценка, В.Хоменка, М.Приймаченко – 2 год. 4.4. Побудувати схему параметрів книги, що дозволяють з необхідною повнотою оцінити її якість. – 2 год.	Семінарське заняття, самостійна робота, модульний контроль	5 5 5 5	IX - XII
<i>56 год.</i>		<i>100 балів</i>	

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Документознавство» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	8	
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	20	20
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	20	100
4	Робота на семінарському	10	8	80

	занятті			
5	Робота на практичному занятті	10	12	120
6	Модульна контрольна робота	25	4	100
За семестр				420 балів

$$420:100= 4,2$$

Студент набрав 400 балів

Оцінка: $400: 4,2= 95$ балів

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння

застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні вправи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

F_X (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Книгознавство» є лекції, семінарські заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме:

- ***Методи усного контролю:*** індивідуальне опитування,
- рейтингове опитування, співбесіда, залік.
- ***Методи письмового контролю:*** модульна контрольна робота.

XI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників.
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Історія книги

1. Антонович Д., Лотоцький О. Українська книга / Д.Антонович, О.Лотоцький // Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К., 1993. – С. 92-145
2. Владимиров Л.И. Всеобщая история книги / Л.И.Владимиров. – М., 1988. – 310 с.
3. Книга в сучасній культурі України: Хрестоматія у двох томах. – Т.1. – 2013. – 412 с.
4. Ковальчук Г. І. Навч. посібник з історії писемності та рукописної книги / Г.І. Ковальчук. – К., 1995. – 63 с.
5. Овчинников В. Історія книги. Еволюція книжкової структури / В.Овчинников. – Львів, 2005. – 420 с.
6. Огієнко І.І. Історія українського друкарства / І.І.Огієнко. – К., 1994. – 448 с.
7. Тимошик М. Історія видавничої справи/ М. Тимошик. – К., 1994. – 448 с.

Книгознавство

8. Про видавничу справу: Закон України, 5 червня 1997 р.// Відомості Верховної Ради. – 1997. -№ 32. – С. 206-302.
9. Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні : Закон України, 6 березня 2003 р. // Вісн. Кн. палати. – 2003. - №4. – С.12-13.
10. ДСТУ 3017–95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1995. – С. 3-45.
11. ДСТУ 3018–95. Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. К.: Держстандарт України, 1995. – 23 с.
12. Ісаєвич Я. Українське книгознавство: етапи розвитку / Ісаєвич Я. // Вісник Львівського університету: Серія книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології. – Львів, 2006. – Вип.1. – С.7-19.
13. Низовий М.А. Вступ до книгознавства: Навч. Посібн/Низовий М.А. – К.: Кондор, 2009. – 144 с.
14. Низовий М. Українська статистика друку: суверенний етап розвитку // Друкарство. – 2003. – № 1. – С.92-95.
15. Низовий М. Українська статистика друку: основні етапи становлення та розвитку/Низовий М. – К., 2002. – 95 с.
16. Швецова-Водка Г.М. Документ і книга в системі соціальних комунікацій/ Швецова-Водка Г.. – Рівне, 2001. – 438 с.

17. Швецова – Водка Г.М. Типологія книги: Навч. Посіб/ Швецова-Водка Г. – К., 1999. – 68 с.

Додаткова

18. Афанасенко О. Сучасний книжковий ринок України як об'єкт професійного дослідження // Вісник Книжкової палати. – 2004. - № 3. – С. 28-30.

19. Афонін О. Національне книговидавництво: стан, причини, перспективи // Вісн. Кн. палати. – 2000. -№ 2. – С.13-17.

20. Баренбаум И.Е. Основы книговедения. – Л., 1988. - 92 с.

21. Баренбаум И.Е. О соотношении теории, истории, методики и практики книжного дела (Историко-прогностический обзор) // Книга: Исследования и материалы. – М., 1994. – Сб. 68. – С. 5-18.

22. Баренбаум И.Е. Книговедение в системе наук // Книга: Исследования и материалы. – М., 1985. – Сб.50. – С.72-83.

23. Баренбаум И.Е., Барсук А.И. К вопросу о методах книговедческих дисциплин //Книга: Исследования и материалы. – М., 1974. – Сб.29. – С.20-45.

24. Беловицкая А.А. Общее книговедение. – М.,1987. – 256 с.

25. Беловицкая А.А. Чтение как подсистема категории «книга»// Матер. Междунар. научно-парктич. конф. «Чтение как стратегия жизни».- М., 2006. – С. 26-29.

26. «Бібліологічні вісті» (1923-1930): Систематичний анотований покажчик/ Уклад. Г.Ковальчук. – К.,1996. – 58 с.

27. Буран В.Я. Комплекс наук чи комплексна наука ? (до питання про природу книгознавства) // Збірн. наук. праць викладачів КДІК. – К., 1995. – Вип.3. – С.228-235.

28. Головата Л.В. Українські книгознавчі дослідження періоду другої світової війни // Записки ЛНБ ім. В.Стефаника. – Львів, 2000. – Вип. 7/8. – С.181-213.

29. Иоффе А.Э. Введение в книговедение: Учеб. пособие. – М., 1984. – 74 с.

30. Ісаєвич Я.Д. Український науково-дослідний інститут книгознавства: традиції й творчий пошук // Наукові праці НБУВ.- К., 1999. – Вип. 2. – С.6-10.

31. Ковба Ж.М. Внесок Л.Биковського у формуванні концепції національно-державної книжкової справи України // Бібліот. вісник. – 1996. - №1. – С.33-35.

32. Ковальчук Г.І. Книгознавча концепція П.Й. Ярковського (до жерел історії вітчизняної бібліологічної науки) // Наукові праці НБУВ. – К., 2000 – Вип.3. – С.165-167.

33. Ковальчук Г.І. Книжкові пам'ятки в бібліотечних фондах: критерії відбору та визначення // Бібл. планета. – 2001. - № 2: Додаток. – С.1-5.

34. Ковальчук Г.І. Український науковий інститут книгознавства: історія та наукова діяльність // Бібліотекознавство і бібліограф. – 1992. – Вип. 31. – С.102-110.
35. Кожевникова Е.С. Читатель и Интернет: основы формирования информационного общества // Книга: Исслед. и матер. – М., 2005. – Сб. 83. – С. 26-42.
36. Кочубей Л. Політологічні дослідження в Україні. Аналіз документального потоку. – Вісн. Кн. палати. – 2003. – №12. – С. 41-43.
37. Кузин Ф. Естественнаучная, техническая и медицинская книга: Учеб. – М., 1986. – 351 с.
38. Немировский Е. Л. Что такое книговедение?. – М., 1987. – 41 с.
39. Огар Е.І. Наука про книгу в Україні на початку ХХ ст.: здобутки і поразки // Поліграфія і видавничча справа. – 2000. – Вип. 36. – С. 161-168.
40. Солонська Н.Г. «Бібліологічні вісті» як осередок української інтелектуальної та книгознавчої думки 20-х – початку 30-х років ХХ ст. // Наукові праці НБУВ. – К., 1999. – Вип.2. – С.11-39.
41. Тимошенко І.В. Особливості структури загального і спеціального книгознавства // Наукові праці НБУВ. – К., 2007. – С.651-659.
42. Чорній В.В. Діяльність Українського товариства прихильників книги у Празі і журнал «Книголюб» (1927-1932) // Записки ЛНБ ім.В.Сєфаника – Львів, 2000. – Вип. 7/8. – С.178-180.
43. Юрій Меженко (1892-1969) : Матеріали до біобібліографії. – К., 1994. – 175 с.
44. Ямчук К.Т. Книга в коммуникационном процессе (ценностный подход) // Книга: Исслед. и матер. – М., 1994. – Сб.68. – С. 38-48.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є однією із складових навчального процесу, на яку припадає значний обсяг навчального часу. При цьому студент є активним учасником навчального процесу, набуває навичок самоорганізації, самостійного пошуку інформації, прийняття рішень і т.д. Правильна організація самостійної роботи дозволяє максимально індивідуалізувати навчання, підвищити ефективність навчального процесу в цілому.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного у змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. Записувати слід акуратно і чітко, краще у зошиті в клітинку (через клітинку). На сторінках конспекту залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Щоб зрозуміти і добре засвоїти лекційний матеріал, до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, і, якщо це необхідно, опрацьовати рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор

посилається при викладанні нового, якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Для ґрунтовного засвоєння першоджерел необхідно вдумливо конспектувати їх, вдаючись до різних видів запису (витяги, тези, цитати і т.д.). Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Професійному розвитку студентів сприяє самостійне виконання творчих та практичних завдань, різноманітні форми пошукової, дослідної роботи.

Викладач систематично контролює самостійну роботу студентів: перевіряє конспекти першоджерел, виконання завдань творчого характеру, надає необхідну допомогу для активізації навчальної діяльності студентів.

Окремими формами самостійної роботи студента, передбаченими навчальним планом, є написання рефератів, контрольних робіт, а також підготовка творчих проектів.